

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE SKÓRCZ NA ROK 2021

I. WPROWADZENIE

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek corocznego opracowania i uchwalenia gminnego programu w zakresie profilaktyki uzależnień. Przygotowany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 r. określa lokalną strategię w zakresie zarówno profilaktyki jak i redukcji szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej.

Program opracowano zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia, który jest podstawowym dokumentem polityki zdrowia publicznego, wyznaczającym cele strategiczne i operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz poprawy zdrowia i związanej z nim jakości życia mieszkańców. W Programie uwzględnione zostały również rekomendacje i priorytety dot. realizowania i finansowania gminnych programów wskazane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) szkodliwe używanie alkoholu jest przyczyną ponad 3 mln zgonów rocznie a także wielu chorób oraz niepełnosprawności powiązanych z utrzymującym się wysokim spożyciem alkoholu. WHO wzywa rządy poszczególnych krajów do wdrażania skutecznych strategii w kierunku redukcji skali szkodliwego używania alkoholu w poszczególnych społeczeństwach.

Dane ogólnopolskie dot. konsumpcji alkoholu (PARPA)

Spożycie alkoholu w litrach na jednego mieszkańca					
LATA	Wyroby spirytusowe (100% alkoholu)	Wino i miody pitne	Wino i miody pitne w przeliczeniu na 100% alkohol	Piwo	Piwo w przeliczeniu na 100% alkohol
2015	3,2	6,3	0,76	99,1	5,45
2016	3,2	5,8	0,70	99,5	5,47
2017	3,3	6,1	0,73	98,5	5,42
2018	3,3	6,0	0,72	100,5	5,53

Średnio na 1 mieszkańca w litrach 100% alkoholu

- 2015 rok – 9,41
- 2016 rok – 9,37
- 2018 rok – 9,45
- 2019 rok – 9,56

Z badań wynika, że nadużywanie substancji, w tym alkoholu, może dotyczyć ponad 3 milionów Polaków. W rodzinach z problemem alkoholowym żyje 3-4 mln osób, w tym 1,5-2 mln dzieci. Z kolei 2,5 mln osób w naszym kraju nadużywa alkoholu, a 700-900 tys. osób jest uzależnionych.

Polacy od czterech lat piją tak samo. Spożycie alkoholu na jedną osobę utrzymuje się na stałym, ale wysokim poziomie 9,4-9,5 litra rocznie. 15 % Polaków wypija rocznie powyżej 12 litrów stoprocentowego alkoholu a takie ilości zdaniem specjalistów PARPA są ryzykowne.

Z ostatniego raportu opracowanego na podstawie przeprowadzanych co 4 lata ogólnopolskich badań ankietowych **ESPAD** w szkołach (Janusz Sierosławski, Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019r., Warszawa 2020) wynika, że:

- napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży;
- chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodszej grupy(15-16lat) i 92,8% uczniów z grupy starszej(17-18 lat);
- picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto-szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków;
- najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej wino;
- picie napojów alkoholowych jest nieznacznie bardziej rozpowszechnione wśród chłopców, niż wśród dziewcząt, chociaż niektóre wskaźniki picia są już takie same;
- wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości; w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 11,3% uczniów z młodszej kohorty i 18,8% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 66,7% uczniów młodszych i 43,4% uczniów starszych;
- uwagę zwraca wysoki poziom dostępności napojów alkoholowych przejawiający się w ocenach respondentów;
- palenie tytoniu jest zachowaniem mniej powszechnym - chociaż raz w życiu paliło 49,9% gimnazjalistów i 65,5% uczniów ze starszej grupy; w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 23,0% uczniów z grupy młodszej i 35,5% ze starszej (palenie tytoniu jest obecnie podobnie rozpowszechnione wśród dziewcząt, jak wśród chłopców);
- uwagę zwraca wysoki poziom dostępności napojów alkoholowych przejawiający się w ocenach respondentów. Na tym tle dostępność substancji nielegalnych jest oceniana niżej.
- porównanie wyników badania z 2019 r. z wynikami wcześniejszych badań w zakresie picia alkoholu przez młodzież wykazuje kontynuację trendu spadkowego.

Program będzie realizowany przy współpracy różnych podmiotów, począwszy od pomocy społecznej, poprzez placówki oświatowe, służbę zdrowia, instytucje strzegące porządek publiczny i przestrzeganie prawa, organizacje pozarządowe oraz instytucje kościelne, które poprzez swoje doświadczenia stanowią nieodłączną część systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

II. DIAGNOZA

Skala zjawiska uzależnienia od alkoholu na terenie gminy jest trudna do precyzyjnego określenia, a poziom spożycia alkoholu, jak i rozpowszechnianie szkodliwych następstw picia są różne w zależności od środowiska. Problemy związane z alkoholem to:

1. Duża dostępność fizyczna i ekonomiczna alkoholu:

Struktura liczby wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w Gminie Skórcz przedstawia się następująco:

- 1) zawierających do 4,5 % alkoholu oraz piwa, przeznaczonych do spożycia:
  - a) poza miejscem sprzedaży: 10,
  - b) w miejscu sprzedaży : 0,
- 2) zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) do 18%, przeznaczonych do spożycia:
  - a) poza miejscem sprzedaży : 7,
  - b) w miejscu sprzedaży : 0,
- 3) zawierających powyżej 18% alkoholu, przeznaczonych do spożycia:
  - a) poza miejscem sprzedaży: 6,
  - b) w miejscu sprzedaży: 0.

Na terenie gminy Skórcz sprzedaż napojów alkoholowych prowadzona jest w 10 sklepach. Na terenie gminy brak jest zakładów gastronomicznych.

Według stanu na dzień 12.11.2020 r. gminę Skórcz zamieszkuje 4547 osób, w tym: 3711 osób pełnoletnich.

2. Szkody zdrowotne związane z nadużywaniem alkoholu oraz zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy domowej.

Informacji o rozmiarach tego problemu dostarczają dane uzyskane m.in z Ośrodka Pomocy Społecznej, Posterunku Policji, SPZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień a także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skórczu w 2020 r. objął pomocą 3 rodzin, które zostały dotknięte problemem alkoholowym.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2020 r. zarejestrował 7 nowych Niebieskich Kart, gdzie podłożem przemocy był nadużywany alkohol. Łącznie prowadzono 12 Niebieskich Kart. Na dzień dzisiejszy zakończonych jest 9 spraw.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skórczu w 2020 r. przeprowadziła 2 rozmowy motywujących w zakresie podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego oraz wystosowała 4 wnioski o leczenie odwykowe w systemie zamkniętym.

III. CELE I DZIAŁANIA

1. Cele Programu:

- Zapobieganie powstawaniu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu
- Szukanie wsparcia dla działań na rzecz zmniejszania rozmiarów aktualnie istniejących problemów alkoholowych.

2. Działania:

Prowadzenie działań profilaktycznych na trzech poziomach tj. odpowiednio do stopnia ryzyka:

profilaktyka uniwersalna – przez którą zgodnie z definicją zawartą w Narodowym Programie Zdrowia rozumie się profilaktykę ukierunkowaną na całe populacje, to jest działania profilaktyczne adresowane do całych grup bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój: działania uniwersalne są realizowane np. w populacji dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym, w populacji młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym; przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi;

profilaktyka selektywna – przez którą zgodnie z definicją zawartą w narodowym Funduszu Zdrowia rozumie się profilaktykę ukierunkowaną na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, to jest działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego; działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do danej grupy; profilaktyka selektywna jest działaniem uprzedzającym a nie naprawczym;

profilaktyka wskazująca - przez którą zgodnie z definicją zawartą w narodowym Programie Zdrowia rozumie się profilaktykę ukierunkowaną na jednostki i grupy wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub NSP bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniające kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami; niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji).

IV. ZADANIA DO REALIZACJI:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu

- a. kontynuacja współpracy z Placówkami Lecznicznymi w celu realizacji zadań i programów zdrowotnych w zakresie terapii uzależnień i współuzależnień,
- b. prowadzenie rozmów interwencyjno- motywacyjnych i nakłanianie do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione,
- c. udostępnianie materiałów informacyjnych o chorobie alkoholowej dla uzależnionych i współuzależnionych.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą:

- a. prowadzenie kampanii informacyjno-profilaktycznej w zakresie zapobiegania przemocy w szkole i rodzinie,
- b. współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, szkołami, instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie w zakresie stosowania procedury „Niebieskiej Karty” - dotyczącej przemocy w rodzinie oraz uruchamianie interwencji w przypadku stwierdzenia takiej przemocy,
- c. udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej osobom uzależnionym i współuzależnionym na wniosek instytucji wymienionych pod lit. „b” oraz osób fizycznych
- d. podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego:
  - występowanie do lekarza biegłego o przeprowadzenie badania osoby uzależnionej i wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
  - występowanie z wnioskiem do Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim o wydanie postanowienia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,
  - współpraca z kuratorami sądowymi,
  - zbieranie dokumentacji przypadków przemocy domowej,
  - pokrywanie kosztów rozpatrywania wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego (badań, wydawania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu),
- e. kierowanie osób uzależnionych oraz sprawców przemocy domowej do dobrowolnego korzystania z pomocy terapeutycznej
- f. podejmowanie interwencji w indywidualnych sprawach mieszkańców związanych z problemem alkoholowym,
- g. prowadzenie indywidualnych rozmów z rodzicami i prowadzenie pogadanek tematycznych w szkołach i świetlicach.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych:

- a. wspieranie i dofinansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży zarówno z rodzin, w których występują problemy alkoholowe jak i z rodzin pozostałych w ramach profilaktyki przeciwalkoholowej oraz łączenia grup w oparciu o opisany program zajęć terapeutycznych lub profilaktycznych
- b. prowadzenie zajęć profilaktyczno-terapeutycznych przez specjalistów we wszystkich szkołach na terenie Gminy Skórcz

- c. realizacja programów terapeutycznych w szkołach
- d. organizacja imprez popularyzujących trzeźwy i zdrowy styl życia:
  - konkursy plastyczne i muzyczne
  - pikniki rodzinne, festyny
- e. wspomaganie programów edukacyjnych i profilaktycznych podejmowanych przez harcerstwo i sport szkolny pod hasłami postaw i umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu
- f. propagowanie różnych form zdrowego i alternatywnego sposobu spędzania czasu wolnego
- g. wspieranie działalności świetlic z zakresie działań profilaktycznych,
- h. finansowanie zakupu materiałów, wyposażenia szkolnego i sprzętu niezbędnego do prowadzenie zajęć o charakterze profilaktycznym

4. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego:

- a. opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- b. kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych, zwłaszcza w kontekście przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim,
- c. na podstawie upoważnienia organu zezwalającego prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków sprzedaży, podawania i spożycia napojów alkoholowych,
- d. współpraca z mediami w szczególności w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych nieletnim,
- e. prowadzenie analizy problemów alkoholowych i stanu zasobów w dziedzinie ich rozwiązywania na terenie gminy.

5. Uczestnictwo członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w tematycznych szkoleniach, seminariach organizowanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Marszałkowski oraz inne organy administracji publicznej.

6. Realizatorzy programu:

- a. Wójt Gminy
- b. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- c. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- d. Świetlice
- e. Policja
- f. Przychodnia Rejonowa w Skórczu
- g. Szkoły, Parafie

V. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU:

- 1. przygotowanie i przedkładanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych programu działań oraz preliminarza finansowego na każdy rok kalendarzowy,
- 2. bieżąca koordynacja zadań wynikających z gminnego programu przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

VI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Środki na realizację Gminnego Programu pochodzić będą z budżetu gminy z przeznaczeniem na realizację zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz dodatkowych kwot pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz środków pozyskanych z innych źródeł.

VII. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Osobom wchodzącym w skład Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w każdym posiedzeniu komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 80,00 zł.
2. Podstawę do wypłacenia wynagrodzenia stanowi podpis osób wymienionych w ust. 1 na liście obecności.
3. Osobom, o których mowa w ust. 1, w związku z wykonywaniem zadań komisji, przysługuje zwrot kosztów podróży i inne należności na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 167).

**Preliminarz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
na rok 2021**

1.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu	4.500 zł
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą	5.500 zł
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dzieci i młodzieży oraz dorosłych	17.500 zł
4.	RAZEM WYDATKI	27.500 zł